

SAAMELAISKÄRÄJÄLAIN MUUTOSTA ESIVALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

1. kokous

Aika 16.1.2020 klo 8.03-9.46

Paikka Oikeusministeriö, Eteläesplanadi 10, nh Oikeus

Osallistujat

Erityisavustaja Tiina Vainio, Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p.
Erityisavustaja Teppo Säkkinen, Suomen Keskusta r.p.
Erityisavustaja Sami Kerman, Vihreä liitto r.p.
Erityisavustaja Juho Orjala, Vasemmistoliitto r.p.
Erityisavustaja Otto Andersson, Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.

Saamelaiskäräjät:

Tiina Sanila-Aikio

Tuomas Aslak Juuso

Pia Ruotsala-Kangasniemi (etäyhteyksin, klo 8-9)

Johanna Suurpää, oikeusministeriö (pj)

Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö (siht.)

Yrsa Nyman, oikeusministeriö (siht.)

ASIALISTA

1) Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 08.03.

2) Esittäytyminen

Käytiin lyhyt esittäytymiskierros. Sami Kerman osallistui kokoukseen Emilia Laaksosen ollessa estynyt.

Sovittiin, että jäsen pyrkii saamaan sijaisen osallistumaan työryhmän kokoukseen, jos on itse estynyt osallistumasta.

3) Työryhmän työskentely

Suurpää esitteli työryhmän tavoitteet, tehtävät ja aikataulun. Lisäksi Suurpää kertoi saamelaiskäräjälain uudistamishankkeesta asetettavasta toimikunnasta sekä työryhmän ja toimikunnan työn lähtökohdista.

Toimikunta on tarkoitus asettaa mahdollisimman pian 28.2.2020 jälkeen, kun uudet saamelaiskäräjät on järjestäytynyt. Työryhmän tehtävänä on käydä läpi viime hallituskaudella valmisteltu työ ja identifioida ne asiat, jotka edellyttävät työstämistä toimikunnassa sekä muut muokkaamista edellyttävät kohdat. Toimikunta käsittelee erityisesti kiistanalaiset kysymykset.

Suurpää kertoi aiemmista yrityksistä uudistaa saamelaiskäräjälakia. Viime hallituskaudella lain uudistaminen eteni varsin pitkälle, eli paljon materiaalia on jo valmisteltu ja perusoikeusanalyysiä tehty. Uutta materiaalia ovat erityisesti YK:n ihmisoikeuskomitean langettavat ratkaisut helmikuulta 2019, jotka täytyy huomioida. Todettiin, että hallituksen esitystä ei tällä kertaa tule viedä eduskuntaan hallituskauden lopussa.

Kuultiin saamelaiskäräjien puheenvuoro. Sanila-Aikio yhtyi näkemykseen, ettei esitystä tule viedä eduskuntaan vasta hallituskauden lopussa. Sanila-Aikio nosti esille saamelaisten aseman alkuperäiskansana sekä saamelaisten itsemääräämisoikeuden. Käräjien kannalta olisi tärkeää saada saamelaiskäräjälain muutosprosessi valmiiksi, jotta käräjät voisi keskittyä kielen ja kulttuurin säilymisen kannalta tärkeämpiin asioihin. Asian käsittelyä hankaloittaa se, että jatkuvasti ilmenee uusia haasteita ja tarvetta kehittää saamelaiskäräjien toimintaa.

Sanila-Aikio tarkensi edellisen toimikunnan työn osalta, että hallituspuolueilla oli tiedossa ne kohdat esityksessä, jotka saamelaisten näkökulmasta olivat puutteellisia. Edellisen toimikunnan pöytäkirjaan myös merkittiin saamelaiskäräjien pyynnöstä, että seuraavien vaalien toteuttaminen nykyisen lain pohjalta oli vastoin työryhmän saamaa toimeksiantoa ja samalla myös vastoin sitä hallituksen ja saamelaiskäräjien välistä yhteisymmärrystä, jolle työryhmän asettaminen perustui. Saamelaiskäräjät totesi, että seuraavien vaalien toteuttaminen nykyisen lain pohjalta ei tarkoita sitä, että saamelaiskäräjät hyväksyisi nykyisen lain 3 §:n saamelaista koskevan määritelmän tai sen tulkinnan.

Sanila-Aikio korosti YK:n ihmisoikeuskomitean päätösten painoarvoa ja kertoi, että YK:n rotusyrjintää käsittelevässä komiteassa on edelleen yksi valitus vireillä ja vuoden 2019 vaaleista on saamelaisten tekemä uusi valitus YK:n ihmisoikeuskomiteassa.

Sanila-Aikio peräänkuulutti hyvää tahtoa ja poliittista uskallusta. Sanila-Aikio totesi pitävänsä lain 9 §:ää neuvotteluelvoitteesta saamelaiskäräjälain tärkeimpänä säännöksenä ja sitä tulee kehittää.

Juuso nosti esille, että lähtökohtana lain uudistamisessa tulee olla kansainväliset ihmisoikeusveloitteet ja muun muassa niistä johtuva alkuperäiskansojen oikeuksien taso.

Ruotsala-Kangasniemi viittasi perustuslain 17 § 3 momenttiin, jonka mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Uudistuksessa tulee huomioida, että saamelaiskäräjien tehtävänä on edistää saamelaisten mahdollisuuksia elää saamelaisen kulttuurin mukaisesti sekä mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään.

Käytiin yleiskeskustelu toimeksiannosta, sen toteuttamisesta ja työsuunnitelmasta.

Työsuunnitelma hyväksyttiin sillä täydennyksellä, että 27.1.2020 pidettävässä kokouksessa kuullaan myös Eurooppa-oikeuden yliopistonlehtori Markku Kiikeriä. Kiikeri käsitteli vuoden 2019 saamelaiskäräjävaaleihin liittyviä asioita saamelaiskäräjillä esittelijän roolissa. Lisäksi työstettiin eteenpäin suunnitelmaa siitä, mitä toimijoita kuullaan 5.2.2020. Kuulemisen on tarkoitus olla tässä vaiheessa verrattain suppea. Työryhmän kokoukset pidetään 27.1.2020 klo 9-12, 5.2.2020 klo 12.30-14.30 (kuuleminen) sekä 5.3.2020 klo 9-12.30.

- 4) Alkuperäiskansa saamelaisia koskevat perustuslain säännökset, kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet ja kansainvälisten sopimusvalvontaelinten antamat suositukset sekä pohjoismaisen saamelaissopimuksen ja ILO 169-sopimuksen tilanne

Nyman esitteli lyhyesti alkuperäiskansa saamelaisten oikeuksia erityisesti kansainvälisen oikeuden näkökulmasta. Saamelaiskäräjien edustajat täydensivät esitystä.

- 5) Viime hallituskaudella valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi saamelaiskäräjälain muuttamiseksi sekä lausuntopalaute ja EMRIP:n viimeisimmät suositukset

Hautakorpi esitteli lyhyesti edellisellä kaudella valmisteltua hallituksen esitystä saamelaiskäräjälain muuttamisesta sekä esityksestä saatua lausuntopalautetta.

- 6) Viestintä

Todettiin, että on toivottavaa, että työryhmän jäsenet keskustelevat työryhmässä käsiteltävistä teemoista taustaryhmiensä kanssa. Puheenjohtaja vastaa pyyntöihin ulkoisesta viestinnästä.

- 7) Seuraava kokous
Seuraava kokous pidetään ma 27.1.2020 klo 9-12.

- 8) Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

- 9) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.46.